TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. rugsėjo 28 d. *

Sujungtose bylose C-129/05 ir C-130/05

dėl *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Nyderlandai) 2005 m. kovo 17 d. sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismas gavo 2005 m. kovo 21 d., pagal EB 234 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

NV Raverco (C-129/05),

Coxon & Chatterton Ltd (C-130/05)

prieš

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai R. Schintgen, P. Kūris, J. Klučka (pranešėjas) ir L. Bay Larsen,

* Proceso kalba: olandų.

generalinis advokatas M. Poiares Maduro,
posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgdamas į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. kovo 9 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Coxon & Chatterton Ltd*, atstovaujamos A. Braakman, *advocaat*,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos H. G. Sevenster ir M. de Grave,

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos S. Charitaki ir E. Svolopoulou,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos A. Bordes ir M. van Heezik,

susipažinęs su 2006 m. gegužės 30 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 1997 m. gruodžio 18 d. Tarybos direktyvos 97/78/EB, nustatančios principus, reglamentuojančius iš trečiųjų šalių į

Bendriją įvežamų produktų veterinarinių patikrinimų organizavimą (OL L 24, 1998, p. 9, toliau – direktyva) nuostatų kartu su 1990 m. birželio 26 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2377/90, nustatančio veterinarinių vaistų likučių gyvūninės kilmės maisto produktuose didžiausių kiekių nustatymo tvarką Bendrijoje (OL L 224, p. 1, toliau – reglamentas), nuostatomis išaiškinimo.

2 Šie prašymai pateikti bylose, pirma, *NV Raverco* (toliau – *Raverco*) ir, antra, *Coxon & Chatterton Ltd* (toliau – *Coxon*) prieš *Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit* (Žemės ūkio, aplinkos ir maisto kokybės ministras) dėl pastarojo sprendimų atmesti *Raverco* ir *Coxon* skundus dėl 2002 m. kovo 1 d. ir kovo 22 d. sprendimų nurodyti sunaikinti mėsos iš Kinijos siuntą, kurią atsisakyta leisti importuoti.

Teisinis pagrindas

Direktyva

3 Direktyvos 1, 2, 17 ir 22 straipsniai nurodo:

„1 straipsnis

Trečiųjų šalių produktų, atvežamų į kurią nors iš I priede išvardytų teritorijų, veterinarinius patikrinimus atlieka valstybės narės pagal šią direktyvą.

2 straipsnis

<...>

2. Be to:

<...>

j) „importo sąlygos“ – Bendrijos teisės aktais nustatyti importuojamų produktų veterinariniai reikalavimai;

<...>

17 straipsnis

<...>

2. Jei pagal šioje direktyvoje minimus patikrinimus kompetentinga institucija nustato, kad produktas neatitinka importo sąlygų, arba jei tokie patikrinimai atskleidžia pažeidimus, kompetentinga institucija, pasitarusi su už krovinį atsakingu asmeniu ar jo atstovu, priima sprendimą:

a) jei tam neprieštarauja veterinarinės kontrolės rezultatai ir sveikatos reikalavimai – produktą išsiųsti atgal iš I priede išvardytų teritorijų to paties pasienio

kontrolės posto į paskirties vietą, dėl kurios susitarta su už krovinį atsakingu asmeniu, naudojant tas pačias transporto priemones ne vėliau kaip per 60 dienų.

<...>

b) arba pagal 1990 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvą 90/667/EEB, nustatančią veterinarijos taisykles dėl gyvūninės kilmės atliekų tvarkymo ir perdirbimo, siekiant tiekimo į rinką ir ligų sukėlėjų prevencijos gyvūninės arba žuvų kilmės pašaruose <...>, jeigu išsiuntimas atgal yra neįmanomas arba a punkte minėtas 60 dienų laikotarpis yra pasibaigęs, arba asmuo, atsakingas už krovinį, iškart sutinka, tuos produktus sunaikinti sunaikinimui skirtose patalpose, esančiose arčiausiai pasienio kontrolės posto.

Laukdama šiame punkte nurodytų produktų išsiuntimo ar jų pripažinimo netinkamais patvirtinimo, kompetentinga institucija minėtus produktus turi saugoti prižiūrint kompetentingai institucijai asmens, atsakingo už krovinį, sąskaita.

<...>

22 straipsnis

<...>

2. Jei nors vienu iš šioje direktyvoje numatytų patikrinimų nustatoma, jog produktų siunta gali būti pavojinga gyvūnų ar žmonių sveikatai, kompetentinga veterinarijos institucija nedelsdama imasi tokių priemonių:

— minėtą siuntą konfiskuoja ir sunaikina,

— vadovaudamasi Sprendimu 92/438/EEB, nedelsdama praneša kitiems pasienio kontrolės postams ir Komisijai apie nustatytus faktus bei apie produktų kilmę.

<...>." (Pataisytas vertimas)

Reglamentas

4 Reglamento 5 straipsnis numato:

„Tais atvejais, kai paaiškėja, kad veterinariniuose vaistuose naudojamos farmakologiškai aktyvios medžiagos maksimalaus likučių kiekio nustatyti negalima, kadangi tokių medžiagų likučių bet kokie kiekiai gyvūninės kilmės maisto produktuose yra pavojingi vartotojų sveikatai, tokia medžiaga įtraukiama į IV priedo sąrašą, kuris tvirtinamas 8 straipsnyje nustatyta tvarka. Išskyrus 9 straipsnyje numatytus atvejus, bet kokie IV priedo pakeitimai tvirtinami ta pačia tvarka.

Į IV priedo sąrašą įtrauktas medžiagas naudoti maistui skirtiems gyvūnams draudžiama visoje Bendrijoje.“

5 Reglamento IV priede minimi būtent furazolidonas ir chloramfenikolis kaip farmakologiškai veiklios medžiagos.

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

6 2002 m. vasario ir kovo mėn. *Raverco* ir *Coxon* deklaravo į Europos Sąjungą importuojamas šaldytų anties krūtinėlių ir triušienos siuntas iš Kinijos. Su šiomis siuntomis buvo pateikti joms išsiųsti skirti Kinijos valdžios institucijų išduoti sanitarijos ir eksporto sertifikatai.

7 Pagal direktyvoje numatytus patikrinimus paimti ir ištirti šių siuntų mėginiai. Anties krūtinėlių siuntose rasta chloramfenikolio (1,4 μg/kg) ir furazolidono (49 μg/kg) likučių, triušienos siuntose rasta furazolidono likučių (2,7 μg/kg).

8 Remdamasis šių tyrimų rezultatais *Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees* (Nacionalinė gyvulių ir mėsos patikrinimo tarnyba, toliau – RVV) oficialus veterinarijos inspektorius 2002 m. kovo 1 d. ir 22 d. sprendimais atsisakė leisti importuoti šias siuntas ir nurodė jas sunaikinti.

9 2002 m. kovo 18 d. ir balandžio 26 d. *Raverco* ir *Coxon* atsakovui pagrindinėje byloje apskundė šiuos sprendimus, tvirtindamos, kad šios siuntos turėjo būti išsiųstos atgal į Kiniją, o ne sunaikintos, nes:

— galimas išsiuntimas atgal į Kiniją nekeltų jokio pavojaus žmonių arba gyvūnų sveikatos apsaugai Nyderlanduose,

— direktyva neskirta vartotojams už Europos Sąjungos apsaugoti,

— reglamento 5 straipsnio taikymas ginčytinas ir nulinis kiekis netaikomas nei furazolidonui, nei chloramfenikoliui,

— iki 2002 m. kovo 30 d. buvo priimti keli sprendimai išsiųsti atgal mėsos, kurioje buvo tam tikras šių medžiagų kiekis, siuntas.

10 2003 m. gegužės 16 d. ir 22 d. sprendimais atsakovas pagrindinėje byloje atmetė *Raverco* ir *Coxon* skundus kaip nepagrįstus, *inter alia*, dėl šių motyvų:

— pagal direktyvos 22 straipsnio 2 dalį, produktai, kurie gali būti pavojingi gyvūnų arba žmonių sveikatai, turi būti nedelsiant konfiskuoti ir sunaikinti, todėl išsiuntimas atgal nebuvo galimas,

— pagal reglamento 5 straipsnį ir IV priedą furazolidonui ir chloramfenikoliui taikomas nulinis kiekis.

11 Ieškovės pagrindinėje byloje dėl šių sprendimų pareiškė ieškinius prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Manydamas, kad šias bylas reikia spręsti atsižvelgiant į Bendrijos teisės išaiškinimą, *College van Beroep voor het bedrijfsleven* nusprendė sustabdyti bylų nagrinėjimą ir abiejose bylose pateikti Teisingumo Teismui keturis tokius pačius prejudicinius klausimus, kurie suformuluoti taip:

„1. Ar Direktyvos <...> 17 straipsnio 2 dalies a punktą reikia aiškinti taip, kad prieštaravimas dėl importo reikalavimų neatitinkančios siuntos išsiuntimo atgal turi būti paremtas Bendrijos importo sąlygų pažeidimu, ar jis gali būti pagrįstas taisyklėmis, kurios galioja toje vietoje, dėl kurios susitarta su už krovinį atsakingu asmeniu, esančioje už Direktyvos <...> I priede išvardytų teritorijų ribų?

2. Ar Direktyvos <...> 17 straipsnio 2 dalies a punktą kartu su 22 straipsnio 2 dalimi bei Reglamento <...> 5 straipsniu reikia aiškinti taip, kad ši nuostata kiekvienu atveju, kuriuo per Direktyvoje <...> numatytą patikrinimą nustatoma, kad gyvūninės kilmės produktų siunta gali būti pavojinga gyvūnų arba žmonių sveikatai, imperatyviai reikalauja ją sunaikinti?

3. Ar Direktyvos <...> 22 straipsnį kartu su Reglamento <...> 5 straipsniu reikia aiškinti taip, kad vien Reglamento <...> IV priede nurodytos medžiagos likučių buvimas siuntoje reiškia, jog nagrinėjama siunta kelia tokį pavojų gyvūnų arba žmonių sveikatai, kad jos negalima išsiųsti atgal?

4. Jei į antrąjį klausimą bus atsakyta neigiamai, ar Direktyvos <...> 17 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad ši nuostata taip pat skirta ir trečiosios šalies, į kurią siunta turi būti išsiųsta atgal, interesų apsaugai net tuomet, kai ši apsauga neapima Europos Sąjungos valstybių narių interesų?“

12 2005 m. balandžio 25 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-129/05 ir C-130/05 buvo sujungtos, kad bendrai būtų vykdomos rašytinė ir žodinė proceso dalys bei priimamas sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

13 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar pagal direktyvos 17 straipsnio 2 dalies a punktą prieštaravimas importo reikalavimų neatitinkančios siuntos išsiuntimui atgal remiasi Bendrijos taisyklių, ar taisyklių, galiojančių trečiojoje valstybėje, į kurią siunta turėtų būti išsiųsta atgal, pažeidimu.

14 Šiuo atžvilgiu pažymėtina, jog iš direktyvos 17 straipsnio 2 dalies teksto ir tikslo aišku, kad produktų išsiųsti atgal negalima, jei nesilaikoma Bendrijos reikalavimų.

15 Iš tiesų, pagal šią nuostatą, jei direktyvoje minimi patikrinimai kompetentingoms valdžios institucijoms atskleidžia, kad produktas neatitinka importo sąlygų, tam tikromis sąlygomis produkto gali būti neleidžiama išsiųsti atgal, direktyvos 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžiant, kad „importo sąlygos“ yra Bendrijos teisės aktais nustatyti importuojamų produktų veterinariniai reikalavimai.

16 Taip pat, kaip pažymi generalinis advokatas savo išvados 22 punkte, direktyva numato veterinarinio patikrinimo sistemą, kad būtų nustatyta, ar produktai atitinka Bendrijos importo sąlygas. Be to, iš direktyvos 8 straipsnio 2 ir 4 dalių, 10 straipsnio 2 dalies a ir f punktų bei 12 straipsnio 2–6 dalių akivaizdu, kad šie patikrinimai pagrįsti tik Bendrijos teisės aktais.

17 Atsižvelgiant į šiuos argumentus, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip: pagal direktyvos 17 straipsnio 2 dalies a punktą prieštaravimas importo reikalavimų neatitinkančios siuntos išsiuntimui atgal turi remtis Bendrijos taisyklių pažeidimu.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

18 Antruoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar aplinkybė, kad per direktyvoje numatytą veterinarinį patikrinimą siuntoje rasta reglamento 5 straipsniu uždraustos medžiagos, pati savaime reiškia tokį pavojų gyvūnų arba žmonių sveikatai, kad šią siuntą būtina sunaikinti pagal direktyvos 17 straipsnio 2 dalį ir 22 straipsnio 2 dalį.

19 Šiuo aspektu reikia pažymėti, jog iš paties reglamento 5 straipsnio teksto matyti, pirma, kad šio reglamento IV priede išvardytų medžiagų likučių bet kokie kiekiai gyvūninės kilmės maisto produktuose yra pavojingi vartotojo sveikatai, ir, antra, kad dėl šių medžiagų pavojingumo jas naudoti maistui skirtiems gyvūnams draudžiama visoje Bendrijoje, šiuo klausimu nepaliekant valstybėms narėms diskrecijos.

20 Chloramfenikolis ir furazolidonas, kurių rasta per veterinarinius patikrinimus pagrindinėje byloje nagrinėjamose mėsos siuntose, reglamento IV priede nurodytos kaip farmakologiškai veiklios medžiagos, kurioms negalima nustatyti jokio leistino kiekio. Todėl mėsos, kurioje yra chloramfenikolio ir furazolidono, siuntą reikia laikyti pavojinga vartotojų sveikatai ir draudžiama pagal reglamento 5 straipsnį.

21 Dėl klausimo, ar mėsos, kurioje yra šių medžiagų, siuntas reikia sunaikinti pagal direktyvos 17 straipsnio 2 dalį ir 22 straipsnio 2 dalį, svarbu pastebėti, kad pirmoji nuostata netaikoma, jei nustatoma, kad produktų siunta gali kelti pavojų gyvūnų arba žmonių sveikatai pagal direktyvos 22 straipsnio 2 dalį.

22 Iš tiesų, kaip pažymi ir generalinis advokatas išvados 29 ir 30 punktuose, direktyvos 17 straipsnio 2 dalis yra bendro taikymo, nes skirta visiems atvejams, kai per pasienio kontrolės postuose privalomus patikrinimus atskleidžiama, kad produktas neatitinka importo sąlygų arba kad nustatomas pažeidimas, net jei jis tik administracinis. Tačiau direktyvos 22 straipsnio 2 dalis yra žymiai siauresnės apimties, nes ji taikoma, tik kai per patikrinimus nustatoma, kad produktų siunta gali kelti pavojų žmonių arba gyvūnų sveikatai.

23 Be to, direktyvos 17 straipsnio 2 dalis numato bendrojo pobūdžio gaires nustatyti, ar yra kliūčių išsiųsti Bendrijos teisės aktų neatitinkančią siuntą atgal, tačiau iš tos pačios direktyvos 22 straipsnio teksto matyti, kad nepalikta jokios diskrecijos sprendžiant dėl galimybės išsiųsti atgal siuntą, pripažinus, kad ši siunta gali kelti

pavojų žmonių arba gyvūnų sveikatai. Tokiu atveju ši nuostata imperatyviai reikalauja nagrinėjamą siuntą konfiskuoti ir sunaikinti.

24 Kadangi pagrindinėje byloje nagrinėjamos siuntos kelia pavojų žmonių sveikatai, nes jose yra reglamento 5 straipsniu uždraustų medžiagų, taikoma tik direktyvos 22 straipsnio 2 dalis.

25 Tokiomis aplinkybėmis ši nuostata įpareigoja kompetentingas valdžios institucijas minėtas siuntas konfiskuoti ir sunaikinti.

26 Šiam išaiškinimui neturi reikšmės *Coxon* argumentas, kad direktyvos 22 straipsnio 2 dalis netaikytina, nes, Bendrijos importo sąlygų neatitinkančius produktus išsiuntus atgal, jie nustoja kelti pavojų žmonių arba gyvūnų sveikatai Bendrijoje.

27 Toks argumentas prieštarautų direktyvos 22 straipsnio 2 dalies turiniui ir iš jos devintos, dešimtos, tryliktos ir keturioliktos konstatuojamųjų dalių išplaukiančiam direktyvos tikslui nustatyti griežtas taisykles gyvūnų ir visuomenės sveikatai apsaugoti bei užkirsti kelią sukčiavimui ir pažeidimams.

28 Neabejotina, kad direktyvos 22 straipsnio 2 dalies išaiškinimas, pagal kurį produktus, kuriuose yra reglamento 5 straipsniu uždraustų medžiagų, būtų galima išsiųsti atgal, padidintų pakartotino tokių produktų importo į Bendriją sukčiaujant pavojų, nes importuotojas būtų beveik garantuotas, kad jo produktai nebus sunaikinti ir kad jam gali tekti padengti tik galimas išsiuntimo atgal išlaidas.

29 Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, į antrąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti, kad direktyvos 22 straipsnio 2 dalį kartu su reglamento 5 straipsniu reikia aiškinti taip: ši nuostata imperatyviai reikalauja, kad kompetentingos veterinarijos valdžios institucijos konfiskuotų ir sunaikintų produktus, kuriuose per veterinarinį patikrinimą, atliktą pagal šią direktyvą, rasta minėto reglamento IV priede nurodytų medžiagų.

Dėl ketvirtojo klausimo

30 Atsižvelgiant į atsakymą į antrąjį ir trečiąjį klausimus, nereikia atsakyti į ketvirtąjį klausimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

31 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų nacionalinio teismo nagrinėjamoje byloje, išlaidų klausimą turi spręsti nacionalinis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. **1997 m. gruodžio 18 d Tarybos direktyvos 97/78/EB, nustatančios principus, reglamentuojančius iš trečiųjų šalių į Bendriją įvežamų produktų veterinarinių patikrinimų organizavimą, 17 straipsnio 2 dalies a punktą reikia aiškinti taip: prieštaravimas importo reikalavimų neatitinkančios siuntos išsiuntimui atgal turi remtis Bendrijos taisyklių pažeidimu.**

2. **Direktyvos 97/78/EB 22 straipsnio 2 dalį kartu su 1990 m. birželio 26 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2377/90, nustatančio veterinarinių vaistų likučių gyvūninės kilmės maisto produktuose didžiausių kiekių nustatymo tvarką Bendrijoje, 5 straipsniu reikia aiškinti taip: ši nuostata imperatyviai reikalauja, kad kompetentingos veterinarijos valdžios institucijos konfiskuotų ir sunaikintų produktus, kuriuose per pagal šią direktyvą atliktus veterinarinius patikrinimus rasta minėto reglamento IV priede nurodytų medžiagų.**

Parašai.